

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-нің Дээди

Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 246 (9316)

Четверг, 1973 чыл, октябрь 18

1925 чылда
үндөйлөттүгөн

Өртөө
2 көп.

Октябрьга уткуштур куженишкениң ажилдаар

КЫШТАГЛААШКЫНГА БЕЛЕТКЕЛДИ ДҮРГЕН ДООЗАР

Көдө ажил-ишчилериниң мурнуна амыг хүнерде ээчег-лиг эң чутуза сорулгаарың бирээ — мал кыштаглааш-кынында белеткел амактарың. Районнарың ажил-агыл-дарыңда мал уткуштур турар. Ол кампааның бо чыныг-чоруу турар, оңу бодамчалыг болгаш бажырымчалыг кы-лыры негестиниң турарын уткуштур.

Республикага хой ажилын улам ийди хөгжүдериң тала-зы-биле саздырган уткуштурларын күүседип кирпир-териниң баштайгы кыкы чооксулаан. Ычангаң кыкыг-каңчаар өрттиреринден салган сорулгаарың баштайгы үе-чадамы, 1974 чылда хойнуң баш санын 8-10 хууга, а чамдык ажил-агылдарга оон-даа хой өстүрери бүрүн хамаарыңар. Ол дээр, мурнуку чылдарда чедиш аң турганым 2—3 хуулардан үш-дөрт катап хой дээр кыкы-даа билиңгир.

Агаар-бодуштуң таарымча чок болганымда мал чепиң-белеткелди өрттөн чыдың депчилден эвеш болган, мал-чепиң өрттөн чыдың сизге белеткелди бо үеде 112 муң тонна турган бола, бо чыныг чал-ла чүс муң ачым турар, а сир-лос өрттөн чыдыңым 70—80 муң тонна урдуган турган, ам 50 муң хире тонна. Ычангаң кыштаглаашкында белеткел-ди дооштур турар, мал чепиң кыкыг чарыдаарың, бирги ээчегде чепиң малга чидиртир бетинде кез, пыгымды, оңу аялы-бүрү негестер-биле байдым азырынч бүгү аргаларың алган турар ужурут.

Бо хүнерде кыштаглаашкында белеткел — көдө иш-чилериниң оңа сорулгазы. Оңу оңа билдире болган органи-зацыг күүседип негестиниң турар. Херек кырында байла-ды алдыр, чеп бүрүдө негестинден боттадырайн турар фактылар бар. Ындыг чорук малгыга СЭКП обкомунуң бюронуңа Улут-Хем районунуң ажил-агылдарында кышта-глаашкы белеткелдиң куталаажың турда илерез.

СЭКП райком болгаш райкуком бо чыдың үстүңде айткан оңа негестериниң уттуң, кыштаглаашкында белет-келди мурнуку чылдарда микшан далаң чок эгештен. Ын-када чыдың бүгү-ле таарымчалыг үеңде уткуштур белет-келди болгаш өске-да белеткел амактарың кыкыг алырынче ажил-агылдарың уткуштурбайн. Октябрь 10-га чедир ол районда бүгү мал кыкыларын чартып кезин, чурттага бажыңдарың үштүң бир кезин септеттиңер, кайы-даа ажил-агылда мал чепиңиң баланылары, оңу чепиңиң ажил-агылдарың кыкыларын. Оңу туржук тараа богу чепи-риниң уткуштур хууда херекселериниң чарыдаар, чыныг белет-келди кан бузук-бүрүтү багыт кадалааны-биле ол тог-дан, чеп-санын чашынааңаң фактылар илерез. Моңу ужурунда СЭКП обкомунуң бюрону кыштаглаашкында белеткелди багыт удууртканын айткан, бо ажилда чеп-стерин чылдарыңдыг хемчеглерин доп-доран алдырың партия райкомундан негеш.

Кыштаглаашкында белеткелдиң байдалын чурттан хы-надалардан алдыр, чепстер өске чамдык районнарда болгаш ажил-агылдарда база бары илерез. Ычангаң партия, совет, ажил-агыл органдарыңдан кыштаглаашкы-ны бектик организацыг өрттирерин хандырың негестиниң турар. Моңу-биле холбаштыр кандык ажилдарың кол ич-чегейниң уткуштурга ийди.

Мал чепиңиң кадалааның болгаш оңу чеп ажил-агылдарын хандырың ол чутуза. Мал чеп эгешей бергилезин сизге сарааттары, саяң сарааттары аял-ла бар. Ындыг болгонда, оңу кадалааның харылаар кыкыларден тургусса эки. Фер-маар эрежелерин, механизтер мал чепиңиң баланылардыг чептерин, малчыларын белеткелди, кудуктарың болгаш малчыларын белеткелди харылаар, зоотехниктер, бря-гадирлер чеп баланызы, ветажыдакчылар ветеринар-про-филактыг хемчеглерин чорударын харылаар ужурут. Допчузу-биле чуталаарга, ажилдакчы бүрүзүң хары-лаар тодаргай ажилын болгаш оңу күүседир хуусааны док-тааткан, негестини бектеңер турар ужурут.

Бызаа болгаш хураган кыкыларын чымыг болгаш чырың, кургак болгаш ийиң эвеш, ой-тал турары эрежок чутуза. Чаш малга чидиртир бектик шынарың чептерин бедең турарын хандыраа эки.

Кыштаглаашкында уткуштур кодаларын таарыштыр чет-чезерин-биле чептерептир көдө Советтер болгаш ажил-агылдар удуруткучулар утуштур хууда малдарын ниги-лиң малыңдан аңгылаң тургусурун организаастар ужу-рут. Оңу-биле кыды малдың кадалааның, малчын бүрүзү-нүң харысаалыг бектериниң айтыргаларыңче база кичигей салыр херек.

Мал кыштаглаашкыны дээр, хой таламыг ажилдарын негеш кампааны. Ол ажил-биле холбаштыр партия органи-зацылары масса-политиктиг ажилды ажил-ишчилериниң ор-тузунга күштедериң ужурут. Кыкы үеде малчыларын өөредигеңи организаастары, оларын култура болгаш амактырал хандыргаларын өжжидери — бо бүгү ажилдар партия, совет болгаш ажил-агыл органдарың доктаамак ич-чегейниң турар апар.

1973—1974 чылдың кыжынында малды хур кыштадып, малдың баш санын болгаш оңу продукцияны бүдүрериниң планын ачир күүседир дөңс социалист чарыгыг кал-барты — СЭКП райкомнарың болгаш партия организа-цыларының ажилында чутуза сорулгаарың бирээ оң.

ШИЛЧИР КЫЗЫЛ ТУКТУ АРТТЫРГАН

СЭКП-ның Бай-Тайга райкомунуң бюрону болгаш ажилды човар депу-таттарың район Соведи-ниң күүседип комитети районда бүдүртүгө чеп-териниң социалист чары-жының үштүк квардага түннелин үдүргөң.

Районнуң херекселер нигилистичи коллектив эрткен тос айдарга 250 муң рубльдиң барааның продукцияны саар ху-лааган ачир күүсе-кон. Оңу иштинде бараа саарылааның планын 100,8 хуу, нигилистичи чов-ношло планын — 100,1 хуу күүсөткөң. Районнуң бүдүртүгө чептерин бот-талаа күзү-биле продук-ция бүдүрүлгө ачир күү-сөтпү турар. Ылангыг холб бажырың 102,2 хуу

К. АЛЕКСЕЕВ,

С Э К П Т ы в а о б к о м у н а

ТОДАРГАЙ ХЕМЧЕГЛЕРНИ АЛЫР

Улут-Хемниң ажил-агылдарында кыкыг белеткел дугайында информацияны дид-нап чуталаашкың, партия райком партия организа-цылары, ажил-агылдарын удуруткучулар болгаш спе-циалистерин, бүгү малчы-ларын чымыг уткуштур тагдалышкынында белеткел-ди чедишкениң чорударың уткуштурбайн СЭКП обкомунуң бюрону демдег-лээн. Оңу түннелин кыкы-ларын болгаш чурттага бажыңдарыңдыг удуру база септеткелди, оларынч ветер-инарыг аргалаашкыны, хой-ларын болгаш икестерин эд-риптерин база тарып боо-далага районда организа-цы чоруп, оңу өрттирериниң тех-нология болгаш хуусааны сагыттымаңың турар.

Районнуң партия, совет, ажил-агыл органдарың малды чептер хемчеглерин чеп-биле хандыраар хемчеглерин а-баа. Октябрь 10-га чедир ме-дэ-биле сизге белеткелдиң планы 78 хуу, саякымы — 26,7 хуу күүсөткел, а «Найраа», «Улут-Хал», «А-найраа», «Улут-Хал», «А-найраа» совхозтар саякымыңду сабаң, «УТКА 25 чы-луу совхоз оңу 600 тоннаны салыр планын турган, чүгө 50 тоннаны салып алган. Районда хой кыкыларын болгаш телпактарың чартып кезин, мал кыкыларын болгаш чеп белеткелди чеп-териниң 40 хире хууу ама-да септеттиңер, илангыг «А-найраа», «Найраа», «Жданов аттыг совхозтар болгаш «Х Улут хураа» колхоз мал кыш-

тагдалышкынында багыт бе-леткелди.

Малга берэе чогур чепиң чүгө 20 хууу хандыр-тыгыл турбуле, ажил-агылдарда оңу-биле мал-ды чептерде оңу кам-паны ажилда кылдырсаң, чеп белеткелди чептер бе-леткелди, чеп баланызы тургустумаң, ажил-агылды эвеш чорук, мал чепиңиң ха-лаа бастыраар болгаш оңу чот-чезер сугат-биле хандыраар ду-гайында сагыш салбайн турар. Суг өсүртүр 39 автома-шинарың чүгө 9-у ажилдан турар, өрүмчеп кыскаң 43 кудуктарың 18-и септетти-миз, малга суг кудук бээр 50 хире сава чедишпей турар. Малчыларын чурттага болгаш култура-амыдаар бажыңдарыңдыг септеткел-ди чотуң өрттир оожук чоруп турар, хойжуларың чуртта-ар бажыңдарың чартып кезин бектен эвеш, кыкы үеде мал-чыларын култура-амыдаар бажыңдарыңдыг хемчег-лерин ажилдап кылды-маң.

«Республиканың колхозта-рына болгаш совхозтарыга хой ажилын улам ийди хог-жүдөр таламыг хемчеглер дугайында» СЭКП обкомунуң Х пленумунуң шийитилерин боттадырыңдыг, мал кыш-тагдалышкынында ой-паан-да, шынарыг белеткелди, оңу өрттирер дөңс социали-ст чарыгыг калбартыр та-ламы-биле партия организа-цыларыңдыг масса-политик-тиг болгаш организа-цы ажилыңче колхоз кичигей салдырсаң.

Колхозчуларга, совхозтар ажилчына-рыңа, көдө ажил-агылдың механизатор-ларынга, специалистеринге, белеткел бол-гаш транспорт организацыларының ажил-дакчыларынга, тарааны болгаш көдө ажил-агылдың өске-даа продуктуларын бүдүр-ериниң база күрүнег садарының талазы-би-ле социалист бектик хулаалгелерни че-дишкениң күүседирин боттарының эрес-шудургу ажил-ижи-биле хандырган бүгү кижилерге алдар болгаш хунду!

(ОКТАБРЫНЧ СОЦИЛИСТИГ УЛУТ
РЕВОЛЮЦИЯНЫНЧ 56 ЧЫЛ ОЮНГА
СЭКП ТК-НЫН КЫТЫРГЫЛАРЫНДАН)

Л. И. БРЕЖНЕВИНЧ ДАНИЯНЫН ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИ А. ЙОРГЕНСЕН-БИЛЕ БЕСЕДАЗЫ

Октябрь 16-да СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Брежнев Данияның Совет Эвилелиниң болгаш Данияның аразында моон-даа сонгуур улам калба-ларыңа идеген турарын Л. И. Брежнев болгаш А. Йоргенсен илереткелден.

Беседага кирешкенер: Совет таладан — СЭКП ТК-ның Политбюро кезигитүң, СССР-ниң даштын херектер министри А. А. Громико, СССР-ниң Данияда элчини Н. Г. Егорчев; Даниянын талазында — Данияның СССР-де элчини В. У. Хаммерхайм, Премьер-Министриниң канцелярия департаментинин начальниги И. Герсиг, Данияның ДХМ-нин чингине директору Т. Ренне.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ ДАНИЯНЫН ПРЕМЬЕР-МИНИСТРИН ХУЛЭЭП АЛГАН

Октябрь 17-де СЭКП ТК-ның Политбюро кезигитүң, СССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. В. Подгорный Данияның Премьер-министри Анкер Йоргенсенни Кремльге ху-лаап алган.

Чымыг, найырадыг бай-далга өрттөн беседэ үеңде Совет Эвилели-биле Дания-ның аразында харылааш-кыны хөгжүдериңче Евро-паның ажилы чок чорунуң болгаш делегей байдалы нигилин-биле экиндериниң өрге-ажыктарын таарыш-тыр делегейниң чутула ай-тыргаларын шийитирээрин-ге ийи чурттуң кыды ажил-дакчылары-биле холбашкан айтыргаларын чуталаажың көргөн.

Совет Эвилели биле Дания-ның аразында кыды ажил-дакчыларын чеп кырында деп-шилеген болгаш тайбынч бажыңдарыңдыг өрге-ажыг-

тарын барымдаалан улам калбартып, хандыларыңдыг эрежок чутулааны Н. В. Подгорный болгаш А. Йор-генсен демдегелден.

Беседага кирешкенер: со-вет таладан — СССР-ниң даш-тын херектер министрлиг ора-лакчызы Н. Н. Земсков, СССР-ниң Данияда элчини Н. Г. Егорчев; СССР-ниң ДХМ-ниң скандинав чурттар канцелярия эрежелеткелчи Н. Д. В. Хаммерхайм, СССР-ниң Дээди Совединиң Прези-диумунуң делегей харылааш-кыны канцелярия эре-желеткелчи оралакчызы С. А. Бондаренко;

Дания таладан — Данияның СССР-де элчини В. У. Хам-мерхайм, Премьер-Минист-риниң канцелярия департа-мент начальниги И. Герсиг, Данияның ДХМ-ниң чингине директору Т. Ренне.

(СЭТА).

СОВЕТ-ДАНИ ДУГУРЖУЛГАГА АТ САЛГАН

Октябрь 17-де Кремльниң Улут ордузунуң Египетия азында далай судохотство-нуң дугайында Совет Соци-алист Республикалар Эвилели-ниң чалла-биле Данияның Халч чепиңиң чыныгы аразы-нда дугуржулгага ат сал-ган.

Дугуржулгага Совет чала-ның өмүндөңдөн СЭКП ТК-ның Политбюро кезигитүң, СССР-ниң Министрлер Чөвү-лелиниң Даргазының бирги оралакчызы К. Т. Маурув; Данияның чалааның өмү-ндөңдөн — Данияның Пре-мьер-Министри Анкер Йор-генсен ат салганыр.

Оң документтең ат са-лышкыныга барганыр:

Совет таладан — СЭКП ТК-ның Политбюро кезигитүң, СССР-ниң көдө ажил-агыл министри Д. С. Полянский, СССР-ниң Министрлер Чөвү-

лелиниң Даргазының ора-лакчызы В. А. Кирпичев, СССР-ниң Министрлер К. И. Га-ланов, Т. В. Гуженко, Е. А. Фурцева, СССР-ниң Минист-рлер Чөвүлелиниң херектер эрежелеткелчи М. С. Смирно-в, СССР-ниң министрлиг ора-лакчылары И. Ф. Семичастнов, И. Н. Земсков, СССР-ниң Данияда элчини Н. Г. Егорчев болгаш ал-башкы өске-даа кижилери;

Дания таладан — Данияның СССР-де элчини В. У. Хам-мерхайм, Премьер-Мини-стриниң канцелярия департа-мент начальниги И. Герсиг, Данияның ДХМ-ниң са-дыг канцелярия эрежелеткелчи Г. Ф. К. Хархорфф болгаш ал-башкы өске-даа кижилери.

(СЭТА).

ХУЛЭЭЛГЕЛЕРИН КҮҮСЕДИПКЕН

Ростов областың көдө ажил-агылдың ишчилери партияның XXIV съездинин шийитилерин күүседир-биле чеп ажилыңдыг продуктуларын белеткелди болгаш бүдүрерин көүдөдери дөңс Бүгү-эвилелиниң чарыжына кирешкен, тараа култура-ларының тергин дүжүдүн өс-түрүп, күрүнег тараа садар талазы-биле боттарыңа алган социалист хулаалгелерин күүсөткөн.

Төрөң чурттуң шыгжамы-рыңа 5125 муң тонна, азы 313 миллион пуд, тодаргай-лаарга улу ажил-агылдың планында 100 миллион пуд хой тарааны урган. Обласка ол хире хой тарааны бир-ле ду-гаарында белеткен алган. Аш-чепиңиң кол културалары — кымыл-тасты 1885 муң тоннаны саткан. Ол ишпаш култураларын болгаш куу-руза үрениниң садар планнар база дыка ачир күүсөтти-

ген. Күрүнег тараа садары үргүлчүл турар. Ол чедишкениң — колхозчу-ларын, совхозтар ажилчы-нарын, көдө ажил-агыл-нын специалистериниң кы-маккай күш-ажылыны, партия, совет, профсоюз болгаш комсомол организацыларыңдыг улу организацы база поли-тиктиг ажилыңды, чеп ажи-лының бектик културалыг дөңс хову-шөдөрини ажил-дакчыларын областа кал-бартан социалист чарыжы-нын түпнели болган. Тараа шөдөрлөңиң гектар санына-на колхозтар болгаш совхоз-тар 26 азың центнери ал-ган.

Улетир бүдүрүлгенин коллективтери, белеткел бол-гаш транспорт организа-цылары ажилдакчылары, Совет Армияның автомобиль кезектери дүжүт ажап алышкынында болгаш тараа белеткелдеге улуу-биле дуза-лаан.

националдыг монополияларга удуз демисел чорудары; — эртем-техниктиг депши-лени ажилчы чоннарын эрге-ажыктарыңа дүжүтүр, долган-дыр турар бодушту, шахкыны мурнуна бүдүртүгө байдалын экиндери дөңс ажилдары.

А. Н. Шеленин националлар аразының монополияларда ажил-ишчилерин камгалаарыңче угулган, улустар аразының чалла-чаа нормаларын төзөлөп, нигилистичи ажил-чорудула-ларын ишкын чорумчулар бол-гаш оларынч дормакылааш-кынында ажил-ишчилерин камгалаар керээдери хулаап ачир дугайында тодаргай са-валдары. Делегейниң күш-ажыг организацыларыга ки-рер деп саваддан.

А. Н. Шеленин оон ийди де-легей совет профваилдер-ниң ажил-чорудулазы тодар-гайлаң тайыларга, комму-нист нигилист тургустарың совет ажилдерин чедиш-кениң, ол өлдүр улу хе-реже совет профваилдер-ниң кырың улу-хууу кон-грессиң делегаттарыңа ту-гааллап берген.

ДЕКАБРЫНЧ УЛУҮНГЕ

Был-Хем районунуң малчы-нары Улут Октябрьга уткуш-тур ажилдаашканын, күрүнег сүт садарың чыл планын хуусаа бегинде күүсөдери кызылдиң турар. Бо хүнерде районунуң саначылары сүтү декабрының улуңгө кир бери-тир турарлар. Ажил-агыл-ларын саначылары чыдыңна 50 муң центнер сүтү күрүнег бээр.

(БИСТИНЧ КОРР.).

ПРОФЭВИЛЕДЕРНИН БҮГҮ-ДЕЛЕГЕЙ КОНГРЕЗИ

ВАРНА (СЭТА). Профэ-вилдериниң мыда боон турар VIII Бүгү-делегей конгресси-ниң кыжикчилери СЭКП ТК-ның Чингине секретары Л. И. Бре-жневке байырыг телеграммачы чыгыс үн-биле хулаап алган-нар.

Октябрь 16-да делегаттар Европада, Африкада болгаш Азияда профэвиле шимчээ-кыны айтыргаларыңдыг та-ламы-биле үн эдериң ил-лелди дынаан.

СЭКП ТК-ның Политбюро кезигитүң, БИСПС-тиң дарга-зы А. Н. Шеленинниң теле-граммачы конгресси кезиги-тир улуз кезигең-биле дынаан. — Бистик конгресси төгү-дү үеде чымыг, ажилда турар-дыр — деп, А. Н. Ше-ленин чуталаан. Совет Эви-лелиниң Коммунист партия-ның XXIV съездин бүгү де-легейге төөгүдү болушкуну болган. Оңу ажилда кылгаш, хулаап алганы Тайбынның про-граммачы чедишкениң бот-

тандырып чоруткан чорук де-легей байдалыңа эңне улуз болгаш бүгү-нигиге билдиргэ экиндериниң болушкуну. Бистер, совет кижилер, делегей байдалында илгиди буруңга-арлашкыныг экиндериниң Совет Эвилелиниң Коммунист партияны, оңу ажилда кылгашы Тайбынның програм-мачыны ачы-хавыкка дыка улуз, бистик социалист күрү-нениң ачы-хавыкка бол-гаш СЭКП Тен Комитетиниң Чингине секретары аш Л. И. Брежневтиң кирген хууда са-лышкыны бар деп делегей-ниң депшилеген хөй-нигиге-нин үнелер көрүп турарыңа дыка чоргоаралың турар бис.

Делегейге тургустунган бай-далды херек кырында, ботту-уле үнелер көрүп, чедиш а-дыгач чыгарышкыныг сет-ки ханары-биле чептерелер, бистер бола, ол дээр, чүгө эгеш-дир деп чүвениң база ба-рымдааллап көрүп турар бис деп оратор уламчылап чут-та.

Имперализмниң бүдүжү болгаш шынары-даа мурну-куу хөвөр артышкан, иш-чанаң ол дугайын Чоокку Чөвү чүктө болгаш Чыдыл-даа сөөлгү болушкунулар бистерге катал-катап сагыдырар турар-дыр.

Иранга болза арабтарга удуз чепсигиң өңүк-чөңгө-лөшкенирин болгаш террор-луг үлгүдөңдөңдөң күүне политиказыга чедир калбарт-кан, Чоокку Чөвү чүктө бай-далды база катал дүжүрү-лүт апарганы — раскылыг им-перализмни күштөргө болгаш делегей социализмге детиккен Ирандагы эжелекчи, авантю-рист политиканың түннели болган.

Израиль агрессияны ужуз-каны узузтары дөңс араб улустарын чорудуу турар де-мисел дээр, эрежок чутула хемчег деп СССР-ниң ажилчы чоннары болгаш совет проф-эвилдериниң санап турар.

Колонизаторларга болгаш сөөк-лаз алаакчыларыңа удуз-боттарыны, хостуг, хамаарыш-пас чорук болгаш демократ-эргелери дөңс эрес-дидим, кы-зымаккай демиселди чорудуу болгаш Латия Американың бүгү демиселчилеринге совет профэвилдериниң сагыш сетки-лини каттыштырып, оларын ийи-биле деткип турарлар.

СССР-ниң ажилчы чоннары болгаш оларын профэвилде-риниң чили реакцини констит-уция удуз үлгүдөңдөң, тер-рору, дөңс бажыңдарын шийитир-луг, улуз килеңгээ-кениг сагыш-сеткил-биле бу-руу шаап, Чингине ажилчы чоннарын чымыг аай проф-эвил, бүгү чили улустың чигитүг дөңс-биле дөңс ил-лелерин тур деп, А. Н. Шеленин мелегез.

Бүгү делегейни профэ-вилдериниң чорудар демисел-

Четпестерни чайлады

Чоокта чаа «Тыва даг-дүтү» өргөдөлүнө коммунисттерини өтөт-сонгулдалыг хуула болуп өткөн. Анаа партбюроунун өтөтүгү уеде кылган ажылынын дугайында партия эге организацианын секретары Ю. Н. Шагларын илеткелди дыйнап, чугаалаш-кан.

Эргелддин тулут участоктары (оларнын саны дөрт) чылдын сес айларынын планын шунту ажыр күөсөдүн, өкө түнөөдүн амылдаан. Ынчалла-даа тулут өргөдөлүнүн керээзүгээр амылдаар организацианын сес айларда кылдыр ажылынын планын чедир күөсөткөдүн илеткелди демел-дөө. Керээзгит организациалардан сес айлардын планын чүгөдө ийи организациа күөсөткөн. Ук организациаларын чогуур уезинде демир-бетон кесектер-биле четче хандыр-байн келгенден салдыган сорулга күөсөткөдүн бар-ган.

Тулутжугулар нийтизи-биле сентябрда өкө амылдаанын илеткелди болгаш хуула са-нал берген өттер демелдөө. Чылдын өткөн 9 айларында тулутжугулар сес-сезен аал ишти чурттаар ийи чурттаалга башкынын болгаш амылдаар хандыр-байн комбинаттын амылдаа кириген.

Бүдүрүлгенин муракчыла-ры, тулутжугу коммунисттер — Л. Сыдаа, К. Адыл-оол; В. Музика, П. Дмитриенко, К. Монге-Чалын оларга кол-лектив чоргааралып турар.

Чазактын дээди хандыраалы — Ленин болгаш «Хүдүл-дүн демдээ» өргөдөлүнүн эл-лектин Данырык Калдар-оолдун бригаданы өткөн 9 айларынын планын 105 хуу күөсөткөн. Тулутжугуларын өкө бригадалары Данырык Калдар-оолдун, Галина Кара-тыны, Ооржак Кара-оолдун бригадаларынын деңгелинде чедир амылдаар дээш аразын-да чарышты салган, шулугу амылдап туралар.

Өткөтүгү хуула илеткелди болгаш аяаа санал берген-тер тулут объектилеринде күш-

ажылынын бүдүрүчүлүгүн деңгели кууд болганын шү-гүмчүлөөн. Оон кол чыдааган — мергежилди калдарынын чедипсезинде, чамдык амыл-чынынын амылга орай үнүп, өрте чанып, уе-шакты чөп ажыглавай турарында.

Ажылга мыртынмас, оон үнөр, кирер, күш-ажылынын сагылга-чүрүмүн үрээр чорук-тар бар. Ылангыя өткөн 9 айларда 205 кижини амылга хүлээп алган болза, ол-ла үе-нин дүргүзүндө 205 кижини амылдан үнүп чоруткан. Ка-дрларын амылга быжыгалаар хемчеглерин бүгү талазы-биле күшөөдүргөн болза, мычан күш-ажылынын сагылга-чүрүмү улам кижигир турган ийик. Чыл өткөдүн бээр 9061 ки-жи-хүнү чүгө прогуд ужу-рунла үнүлгөн. Тулут өргөдө-линин № 3 участогу 440, № 2 участогу 133 кижиги-хүнү чүгөдү.

Отчеттар болгаш соңгулдалар

Тулутжугулар нийтизи-биле сентябрда өкө амылдаанын илеткелди болгаш хуула са-нал берген өттер демелдөө. Чылдын өткөн 9 айларында тулутжугулар сес-сезен аал ишти чурттаар ийи чурттаалга башкынын болгаш амылдаар хандыр-байн комбинаттын амылдаа кириген.

Бүдүрүлгенин муракчыла-ры, тулутжугу коммунисттер — Л. Сыдаа, К. Адыл-оол; В. Музика, П. Дмитриенко, К. Монге-Чалын оларга кол-лектив чоргааралып турар.

Чазактын дээди хандыраалы — Ленин болгаш «Хүдүл-дүн демдээ» өргөдөлүнүн эл-лектин Данырык Калдар-оолдун бригаданы өткөн 9 айларынын планын 105 хуу күөсөткөн. Тулутжугуларын өкө бригадалары Данырык Калдар-оолдун, Галина Кара-тыны, Ооржак Кара-оолдун бригадаларынын деңгелинде чедир амылдаар дээш аразын-да чарышты салган, шулугу амылдап туралар.

Өткөтүгү хуула илеткелди болгаш аяаа санал берген-тер тулут объектилеринде күш-

ажылынын бүдүрүчүлүгүн деңгели кууд болганын шү-гүмчүлөөн. Оон кол чыдааган — мергежилди калдарынын чедипсезинде, чамдык амыл-чынынын амылга орай үнүп, өрте чанып, уе-шакты чөп ажыглавай турарында.

Ажылга мыртынмас, оон үнөр, кирер, күш-ажылынын сагылга-чүрүмүн үрээр чорук-тар бар. Ылангыя өткөн 9 айларда 205 кижини амылга хүлээп алган болза, ол-ла үе-нин дүргүзүндө 205 кижини амылдан үнүп чоруткан. Ка-дрларын амылга быжыгалаар хемчеглерин бүгү талазы-биле күшөөдүргөн болза, мычан күш-ажылынын сагылга-чүрүмү улам кижигир турган ийик. Чыл өткөдүн бээр 9061 ки-жи-хүнү чүгө прогуд ужу-рунла үнүлгөн. Тулут өргөдө-линин № 3 участогу 440, № 2 участогу 133 кижиги-хүнү чүгөдү.

Өткөтүгү үенин дүргүзүндө СЭКП кижигүчүгө 3, партия кижигүчүгө 2, партия кижигүчүгө 2-де кижигүчүгө алган. Хөй санныг тулутжугуларын, инже-нер-техниктиг амылдаачылар-дыг улуз организациада партия кижигүчүгүн алынга то-лөткүлгө хөй турда-ла, ол кижигер-биле партбюро амыл чорутуула, СЭКП-нин хүрө-лөдүн амылын алынгын то-лөткүлгө-биле улам до-дорул, быжыгалаар чүгүлгө.

Амгы үеде бистин партия-нын амылдарында партия документи-лерин солугурун политиктиг улуз ужу-дуз-дыг ажылы чоруп турар. Ол улуз херекке үткүшүр партия организацианын кылды чоруткан амылын илеткелди-нин делеренгит чугаалаанын четпес болган.

Эге организациада коммунисттер барык шунту партия-ны далаалыг. Ол өкө. Ын-чалла-даа ук далаалыг олар канчаар күөсөдүн турарын, партия организацианын хуу-ралдарына хүлээп алган шийтирлеринин күөсөдө-дүн байдалын, азы ону күө-сөдир сорулга-биле чоруткан хемчеглерин дугайын са-нал берген өттер тодаргай чуга-лаааралып.

С. ТАС-ООЛ.
«Шынык» тускай корр.

ПАРТИЙЖИ ИНФОРМАЦИЯ

Тиилекчилерге шаңналдар

Өвүрүнү партия организациа амыл-ишчилер орту-зунга социалисттик чарышты каабаа иштередиги кылдыр организациаарынын, оон тү-көдүн чогуур өйүндө үнү-дөрине улуз кичээттейиш са-лып турар. Чоокта чаа СЭКП райкомунун бюрозунун бол-гаш райкуукомунун каттыш-кан хуулаага районда амыл-агылдарын, хөйкү бригадаларын болгаш сүт-бараан фермаларын, бүдүрүлгө болгаш организациа чедерини социалисттик чарыштын түнөөдүн, үндүргөш, тиилек-чилерге шаңналдарын тывыс-кан.

Мал ажылынын продуктуларын бүдүрүш болгаш күрүгө садырын көүдөдүн дээш көдө амыл-агы амыл-агы чарыштын бүгү-үмдө социалисттик чарыштын илет-келди киришкелди, «Ы-зыл туку» кохоз (даргазы С. Ооржак, партком секретары Д. Комбу, көдө Совет куу-комунун даргазы В. Дагыш) бедик көргүзүлгөдүн чедир алган.

Бо амыл-агы үнүк квар-талда күрүгө ээт садыр планын 103 хуу, сүтүгүн — 103,9 хуу, дүтүгү 102,6 хуу күөсөткөн. Эрткен чылдын бо үе-ни-биле деңгелге шийти-ниң мазынын баш саны ө-көн. Мал хөйкү бүдүр-гө болгаш кышка белекелди

чедир шийтирелдиги-ейи тур-гар амыл-агыларга база кичээттейиш уламдырган. Ылангыя «Коммунизмче орук» кохоз (даргазы К. Донган, партком секретары К. Наржай, көдө Совет куу-комунун даргазы Д. Он-дар) үнүк кварталда дүк, сүт садыр планын күөсөткөн, мал хөйкү эвээш белекелди, кыш-тагыштыг белекелди көт-көн.

Хөйкү бригадалар аразын-га чарышка ол-ла көдөдүн Кок-Тейде хөйкү бригадалы (бригадир Д. Огур) тиилек-чи болган, партия райкомунун база райкуукомунун ший-тир Кызыл түгүн, акша ша-налды алган. Ол ыпшак сүт-бараан фермаларын аразында чарышка база-ла «Кы-зыл туку» Чараш-Тыт сүт-бараан фермазы (эргелекчи Май Наксыла) бедик көргүзү-лү чедир алган барылаа-лаш, аяаа СЭКП райкомунун, райкуукомунун шийтир Кызыл түгүн, акша шаңна-лын тывыс-кан.

Бо хөйкү бригаданын-даа, сүт-бараан фермазын-даа продуктулар бүдүрүш болгаш ону күрүгө садыр талазы-биле көргүзүлгөдүн өскө-лөдүн бедик болган. Ол ыпшак оларда мал хөйкү хөйкү белекелди, кыш-тагыштыг белекелди ша-налдын чоруп турар.

СЭКП райкомунун бюрозу болгаш райкууком чамдык

тагыштыгына белекелди көт-көн. Партия райкомунун бю-розуна база райкуукомунун каттышкан хуулаага өскө-даа илдиг четпестерин айты-кан, көдө амыл-агы чымын чедипсезинде доозарынын, оон бүгү планын сорулга-ларын амыл-ла күөсөткөн ту-рарынын эргөжөк чугаалаан айтыган.

Хүннүн айтырымы — партийжи өөредилге

«Кок-Тей» совхозтун партия организациаынын (сек-ретары В. М. Гаврилова) чоокта чаа болган хуулаага партийжи өөредилгенин дугайында айтырымы чугаала-шкан. Парторганизациа полит-өөредилгенин ийи-бүрү хөйкүлөдүн өөдүн далаалыг, пропагандаларын шийти ал-гырып хынамчалыг чоруткан. Баштайгы кичээлдерин орга-низастыг бедик деңгелге эр-тирген.

Мында көдө амыл-агы билгелеринин университетин организастаан, мыла специ-листер болгаш орукмак эсе-нолуп калдары 30 амыл кижиги хаара түтүтүлгөн. Оон-биле кады, күш ажаакчыла-рында, саанчыларга болгаш өскө-даа амылчыларга таа-

Кичээттейиш

Кызылдын тууру заводун-да партия организациа кол-лективте өт-бүдө бургуу чагыдыггагы тургуу дээш амылчылар ортузунга улуз амылчылар чоруп турар. Амгы үеде мыла бо чугула амыл хүн бүрү калбарып тур-ар. Ону чорударында завод-та парлаганын хөй-иштити тарайкычмы А. И. Адам илөкөдүн илереди келген.

Чугадыгга кампанын эге-лээр мурунда ол амылчы-лар-биле белекелди, кымы кадыг соду, жуула хөй-күл дээрин тодаралып алган. Мында амылчылар «Прав-да» содууна база «Партия-нык» «Молодой комму-нист», «Работник», «Кресть-янка», «Зорька», «Роман-га-тея» дөш жууларын бол-гаш өскө-даа чагыдыгыны кымы турар. Ылангыя амы-л амылчы И. Овсип, мас-тер В. Байнара, экономист П. Филиппов болгаш өскө-даа өттер келди чылдыг беш-алды хөй соду, сөтүгүн чагыдып алган.

Октябрьнын баштайгы он хо-нууга чедир коллектив кижигүчүгө 300 амылчынын кымы, жууларын билгелес-кан. Завод коллективинде амыл-чылар бургуу чагыдыгалы болгаш-биле партия органи-зациа (секретары А. Тур-манова) ол амыл амыл-ага күжөткөдүн үргүзүлгөдүн турар.

ТАРАА АРЫГЛАКЧЫЗЫ

Наа-Хем района «Бүрен» совхозтун Улу-Ажыгата ша-нында тараа арыглар «Зав-20» дээр машина туруп турар. Оон күчүзү — хонукта үш чус-тона тарааны арыглар. Тара-а сөөртүп келген машина 3 минута иштинде автомат-биле дүжүртүр. Кургатын-ган тарааны база автомат-биле машинага чүдүрер, ол

ажылы ийи машинага хары-уга-даа ылып болур. Шаңга-бо чылын 4500 тонна хире тарааны хүлээп алган.

Нөдө амыл-агы амылда-чыларын бүгү-үмдө соци-алисттик чарыштыг кириш-пишкан, мында амылдап ту-рар амыл-ишчилер Төзөн чуртунук мурунга хүлээл-гезин чедипсезин күөсөдир

дээш бүгү күжүн үндүрүп амылдап турарын шаңгыт эргелекчи Алексей Александр-ович Шумихин чугаалап ту-рар.

Ам бо хүнөөдө, бүгү Наа-Хем районнук амыл-ишчиле-ри-биле бир дөмөй, «Бүрен» совхозтун амыл-ишчилери Улуз Октябрьнук 56 чыл оон-тепелтиг уткуур дээш элчег-

де турупкан амылдап турар-лар.

Тараа амыл-ага киришкан, ону арыглар уламчылап турар.

ЧУРУНТА: тараа арыглар «Зав-20» дээр машина бол-гаш муракчы машинист Вик-тор Васильевич Колесников амыл өйүндө.

С. ФЕОСТИВОВТУН ФОТОЗУ.

Орук септелгези — чугула айтырыг

Тес-Хемин бүдүрүлгө-орук участогунун Эриинде сал-быр хамаарышкан участогунун талазы-биле бо чылын чамдык амылдарын кылдып чоруткан. Эриин — Нарын аразында оруктун капитал септелгези-нин талазы-биле 14 көвүрүгүн 12-ини септелгези бүрүн доозулган. Орта нийтизи-биле 108 кубометр ышкы ма-териалы кирген. Оон иштин-де «Коммунизмче орук» ко-хоз — 3, «Чоо орук» — 2 көвү-рүгүн чаартып кылдырынга илөкөдүн киришкенер.

Эриин — Нарын аразында 29 км орукту 2 уааа грейдер-биле дескелдир. Эриин — Мөрен аразында 20 км узун дүртүгү оруктун капитал септелгезин

чоруткан. Район төвү-биле Бай-Дар аразында 8 км орук база септелгези өткөн. Шун-ту грейдерини дескелдир оруктун узуну 212 км чедип турар. Оон аңгыда Эриин — Нарын орукун дүртүгү 54 санныг кичээдиргелди дескелдир болгаш чагыларга кадан бис. Эриин — Мөрен орукта 36 санныг илдиг чагылар ба-за калаттыган. Оларын шу-тузун агарты чугаалаан, а бир

чоруткан тракторлар бол-гаш машиналар-биле кылдып турар бис. Машина-техника чоктун хараазында, оруктар-га амылдарын өртөө-дүшкөн машиналар дозар үжүргө таварып турар. Ылангыя байдал амыл-ишке шалтыктап, багай салдарын чедир дээрн чугаагош.

РСФСР-нин Дээди Совети-нин Президиумунун 1959 чылдын апрель 7, 1972 чыл-

дарын күөсөдиринин улуз, бо чылын орук ажылынга кир-жириден ойталаан тускай шийтирлери кохоз башла-чегинде үндүргөш, ол шийти-рин Самагалдайнын орук участогунче чоруткан чүдү бар. Устүндө удуруткучулар-нын боттарынын хамаарыш-кан оруктарын кылдып ап тур-гаш, машина-техниказынга таарымчалыг байдалды тургу-зуп алырларын эргөжөк чугу-лазынче сагып салбайн ту-рары хонудангыч. Моон алгаш көөргө, олар улус амыл-агы-нын хөжүмдөдүн чугула азы-ры — орук септелгезинге кичээттейиш салбайн турар.

Ам бистин мурунуста 4-кү кварталда алган хөжүмдө-дүн ойталаан күөсөдир улуз сорулгалар туруп турар. Эриин — Нарын аразында оруктун капитал септелгезинде арт-қан ийи көвүрүгүн доозарын, ол оруктун аламы көөзүндө 2 км орукту чаартып кылды-ры, хөй км хөмчээлгит оруктарын дескелдир дээш, чыл төпчү-зүнге чедир кылдыр амыл-агы хөй. Соругааларын күөсөдө-дүн чер-чөдө амыл-агылар-нын удуруткучуларын бо айтырыгке кичээттейиш-ден улуз хамааржыр дээрин база катал айтын каа-ры ар-тык өскө.

Н. НАЙДЫН, бүдүрүлгө орук-участогунун орук мастери.

УЛУУВУСТУ КИИРЕР БИС

Шуурмактын ышт белек-кээр пунктузуну чазактагы чеге пунктула коммунисттик күш-ажыл дээш калбарып социалисттик чарыштын мурун-ку одурууда чоруп турарын номчуктаа тавыштыгары өө-рүчүгү-дү. Чегисте алды кижин составтыг бригада бар. Оларын барык шунтуу амы-лалар. Бригадалык бригадир Кирилл Радостев коллективте чогаламчы чарыштыгары-нын бирээш. Бо талазы-биле хөй-хөй амылчы саандал-рын ол кириген. Бүдүрүлгө берген оон чогаламчыларын-нын түнөөдүн амылдын бүдүрүчүлүгү көсүкү белек, бригадалык социалисттик чарыштын тилекчилеринин бирээш амылган. Моон муру-нуда бажык манаазы хаа-рылааарында быжыгалаан-ган үш кижиги хөдө 10 кубометр шааа манаазын бүдү-рүп турган. Чогаламчы са-налдын амылдары ботта-ганын амылдары ам мыла ийи-ле кижиги амылдап, хүн-форманы 15—20 кубометр чедип турар.

Бригадалык коллективте кылдыр эде тургустун. Ийи-кү бүтүдүлгөдүн хөдө са-лымшкында бригадалык чедипсезин тодараттыр. Ынталыг: «Чугадыг хөй, а хөй — чагыдыг дээш» деп кыргырыгы, бүдө-деминг, кымымаккай амылдап турар бис. Бисте хамаарышкан шааа манаазы, хаанага катар пилитустар хаадыгалаар, драмна белекелдир амылда-рынын планын оовалда-рып ажыр күөсөдир келген бис. Моон соңгаар улам эки амылдарынын, нийи коллективте чедипсезин-ринге эвээш-биле-даа бол улуз-хууусту кириштерери-ясты бригадалык хүлээлгит турар.

Б. ТЮЛЮШ, кесте амылчы.

АЖЫЛЫНГА МАСТЕР

С. Д. Домбулак белекелди конторазынын амылдаа ам-ош чыл алган. Ажылдаа ол алаа мергезеэн. Барыш-Хемчигини тыныштыг иш-терини ош мастер кижиги дикши турары таварылаа-аас.

Сарылар Дамбий-оолдун амылчы тыныш амыл-ага билгелди организастап, ол тала-зы-биле бердиге оовалдын чедипсезинин күөсөдиринде, райпонуу нат-ииске белек-кээр бригадалык база узу-туп, оларын тыныштыг чыл бүрү өрөөнелеп кылдырынга дыка мергезеэн.

Оон удуруткучуларын бо чылын Кара-Хөдтүгү Арташ, Алтын Көмөкшиг, Аялгата-нын Эам ол минаар чораш, 20 центер амыл катты са-налды эскелден.

С. Д. Домбулактын пазыны уурактап, ыччалаа-даа оон амылчы өскөдөгү, ылангыя амылчыга үдөгүлгөдүн.

С. ТАВА-САМУУ.

Дүжүт байырлалы

Бин-Хем районун «Кызыл тараалык» совхозунга улуз байырлал болган. Ажыл-агы-нын механизаторлары дүжүт ажаалдаан, күсүк чедир ан-дарылаан доозулган. Олар тараа культууларын бүрүчү-биле ажаап алган, күрүгө 4000 амыл топпа тарааны дужааган. Күсүк чедир ан-дарылаан ажаалда-биле чегелет-тир чорудун турган, 3500

тектар чер андарар планын 4000 тектар кылдыр күөсөт-көн.

Күсүк хөвү амылдарынын түнөөдүн, дүжүт ажаал-даанын канчаар чоруп тур-ганын кол агроном В. Икон-ников механизаторларга та-ныштырган.

Ук хуула дүжүтүгү ма-дырларын база илөткөдүн, Бирги черни 614 тектар чер-

нин тараанын ажааган ком-байнер Степан Топова алган. Ийиги черни Наржай Дагыш ээлөө. Оларын «Монтер» биле «Восход» маркатын жө-топикалар-биле шаңнаа.

Күсүк чедир андарылаанын тракторист Виктор Скобаев, Сергей Якименко, Николаев Куш олар эки амылдап, тус-тус шаңналдарын алгылаан.

Д. СИРИН.

«ДИНАМОНУН» ҮРӨ-ТҮННӨЛДИГ АЖЫЛЫ

МОСКВА. Мосиванын С. М. Киров аттыг электри-машина кылдыр «Динамо» заводу тоску беш чылдын үшкү шийтир-лиг чылында чедипсезин амылдап турар. Ында хоорай транспортуна болгаш экскаваторларга электрлиг дериг-херекселдерин кылдып турар. Динамочулар сайгарган продукция талазы-биле беш чылдын баштайгы чартынын планын хуу-сазында бир ай бурунгар күөсөдүн болгаш ол үе иштин-де күш-ажылынын бүдүрүчүлүгүн 29,7 хуу чедиргеш, 1974 чылда планнаан деңгелге четкенер. Заводтун бүгү коллек-тив беш чылдын күш-ажылынын бүдүрүчүлүгүн бедиктерини талазы-биле планын 4 чыл иштинде күөсөдир дээш демисе-жил турар. Кылып турар продукциянын 60 амыл хуузу эи-тергин шынарга хүлээп ап турар.

Коммунист Михаил Кириллович Захаровтун удурткан бри-гадазы заводтун бирги машина цегинде күш-ажылынын бедик бүдүрүчүлүгүн үлө-гөр-чиндөөн көргүзүп турар. Ол коллек-тивте кижигин буруу хуула граффини мурун чоруп турар. Бригадада чаа программанын хуулаада 20 хун мурун до-зар деп турар.

ЧУРУНТА: бригадир М. К. Захаров (солгай талазында) биле фрезеровщик Ю. А. Горячийн кран электри хөдөдирин-чизиниң белек өзентерин дужаарыга белекелеп турлар.

Б. КИПНИЦЕРНИН ФОТОЗУ.

(СЭТА-нын фотохрониказы).

Мындыг эгелиг материал «Шынык» сентябр 22-де номеринге парлаттыган. Наа-Хемин «Ленинче орук» сов-хозунда база чамдык өскө-даа амыл-агыларында дүжүт ажаалдаанын хоужаап ту-рарын үч чүдөдө шүгүмчүлө-бизеэн. Хайырылда- ийиги

бригадада күш-ажылы ор-ганизастааны багай, техника септелгези четпес, туралда кижилерин амылдаарында, дыштарында байдалы таа-рыштыр тургусууларын тодар-гай чижестерге айткан.

«Ленинче орук» совхозтун иол агроному аш И. Тарана-

новтун редакцияга дыкнатка-нын эзуугаар амылга, солуга парлаан четпестер шунту ийи болган. Бригадада өтөт бол-гаш үчөт ажылы эде орга-низастаан, столоваянын амы-лын экижиктеп, техника амылгалында четпестерин чайладыр хемчеглерин алган.

Бригадада, нийи совхозта дүжүт ажаалдаан барык шык-парылган, гектардан 10—14 центнер тарааны алган. Күс-кү амыл андарылаа 60 хуу алаан. Механизаторларда В. Поляков, С. Таш-оол, Г. Марченко, В. Елисеев ып-шак муракчыларын хөйү алап болур.

